

VERSLAG VAN DE EXCURSIE VAN DE N.M.V.
NAAR HET PARK ZORGVLIET, DEN HAAG.

Op 21 september 1958 bevonden zich tegenover het Vredespaleis, het afgesproken rendez-vous, de volgende leden die omstreeks elf uur de weg naar het park insloegen.

Mevrouw M.C. Fehr-de Wal en de heren D.J. Boerman, L.J.M. Butot, J. van Dalsum, L. van Duuren, H. van Haren, J. Lommers, A.W.J. Meijer, ... v.d. Most, H.G. de Smit, L.H. Vrijman, C. Vriese en Nico Kopl, introduce. De heer L. Paardekooper was als bestuurslid aanwezig. Hij bezat de sleutel die de poort van het landgoed voor ons opende en sloot.

Over de geschiedenis van dit landgoed weet rapporteur niets te berichten. Hij verzoekt een der Hagenaars over dit aspect in het volgende CB nadere gegevens te melden.

-Het-

Het gezelschap viel al spoedig uiteen in groepjes en enkelingen, zodat niemand een algeheel overzicht over het verzamelde materiaal heeft gekregen en ieder afzonderlijk slechts die gegevens bezat die in het door hem bekeken speciale deel van het terrein konden worden verzameld. Te ongeveer 16.00 uur hadden de laatste excursisten dit malacologisch interessante landgoed weer verlaten. Het wacht nu achter gesloten poorten zijn verder lot af.

Uw redacteur heeft alle excursisten op de hem door de heer Paardekooper opgegeven adressen aangeschreven en gevraagd de excursieresultaten openbaar te maken. De adressen van de heren van Dalsum en van der Most waren onvindbaar. Zij worden alsnog vriendelijk verzocht hun resultaten bekend te maken. De heren Boerman, van Duuren, van Haren, Kool, Lommers, de Smit, Vrijman en van Zijp reageerden op deze brief en zonden deels materiaal ter determinatie. Van de heren Vriese en Meijer kwam (nog) geen bericht binnen, ook het resultaat van Mevrouw Fehr is nog onbekend.

TABEL van de VERZAMELDE SOORTEN.

	Boer- man	Butot	van Duuren	van Haran	Kool	Lom- mers	van Zijp
Carychium minimum					3		
Carychium tridentatum			40		8		6z:
Succinea oblonga	a	$\frac{1}{1} \frac{1}{8} \frac{5}{2}$	16	18			v
Cochlicopa lubrica	a	$\frac{1}{1} \frac{8}{8} \frac{2}{2}$	3	5	$\frac{13}{13}$		vz
Columella edentula				1			
Vertigo pygmaea		$\frac{1}{?}$			$\frac{2}{2}$		
Vertigo substriata		$\frac{1}{2}$		1			3z:
Vertigo pusilla		$\frac{15}{2} \frac{2}{2}$	30	114	$\frac{11}{2}$		9
Acanthinula aculeata							2z
Vallonia pulchella	a		78				
Vallonia costata		$\frac{10}{10} \frac{10}{4}$		6	$\frac{3}{6}$		10z
Vallonia excentrica			?	6	$\frac{6}{6}$		
Balea perversa			50j				
Punctum pygmaeum							1 lz:
Gonyodiscus rotundatus	a	$\frac{4}{4}$	20	1	$\frac{16}{16}$		vvz
Vitrea crystallina			5				
Vitrea contracta				2			
Retinella hammonis	a	$\frac{2}{5}$			$\frac{3}{3}$		
Retinella nitidula			5:	1	$\frac{3}{3}$		
Oxychilus draparnaldi	a	7R		?7j	4R		
Oxychilus cellarius			6:	5			&
Oxychilus alliarius	a	2	1 7:		10		v
Zonitoides nitidus	a						
Vitrina pellucida		$\frac{4}{4}$		7	6		&
Arion rufus	a	nvR					
Limax maximus	ax	2R					1
Deroceras reticulatus	a						
Euconulus trochiformis		$\frac{2}{13}$			$\frac{2}{4}$		
Trichia hispida	a	$\frac{13}{1}$	5	3	$\frac{4}{4}$		v
Arianta arbustorum	a	1				nv	
Capaea nemoralis	as						5
Helix pomatia	a+	3+			1L		v 1L

: L. Butot det.
a aanwezig
z uit zeefmonster
? det. aan trijfel onderhevig
v vrij veel
 $\frac{1}{1}$ een ex. op boomstam
 $\frac{2}{2}$ twee ex. op de bodem
j. waaronder jonge ex.
vv zeer veel

R onder pui van huisjes
& enige exemplaren
nv waargenomen, niet verzameld
x op rottende boomstronk
s enige tientallen bijeen in twee
zgn. lijstersmidsen
+ lege huisjes
L. levend verzameld

Zoetwatermollusken werden niet gemeld. Alleen Ir. van Zijp verstrekke gegevens over een door hem in de onmiddellijke nabijheid van de beek getrokken monster van een halve liter, tussen de klimop. Hierin waren aanwezig: Vertigo substriata (3), Carychium tridentatum (6), Acanthinula aculeata (2), Vallonia costata (10), Punctum pymaeum, alsmede Gonyodiscus en Cochlicopa (det. v. Zijp en Butot).

Een tweede gemeenschapje bestond uit Succinea oblonga, Vertigo pusilla en Cochlicopa lubrica die op de stammen en takken van bomen huisden (Butot leg. et det.). Mevrouw Fehr heeft dit biotoop ontdekt, meerderen hebben hier verzameld, doch slechts Butot en Kool hebben materiaal van hier vermeld. Deze drie soorten kwamen echter ook op de bodem onder de bomen voor op oud kistenhout en dode takken die daar lagen tussen het gras en brandnetels, tezamen met Vertigo pygmaea, Euconulus trochiformis, Oxychilus alliarius, Vitrina pellucida en Vallonia costata (Butot leg. et det.). Het is jammer dat vele excursisten geen nadere omschrijving van het door hen geïnspecteerde biotoop gaven.

Vergelijken we de hier geregistreerde vangsten met de Lijst van Vindplaatsen van Nederlandse Mollusken (Basteria 11, 1947 nr. 2) dan zien we dat Vertigo pygmaea, V. substriata, Acanthinula aculeata, Vitrea contracta en Oxychilus draparnaldi daarin nog niet als voorkomende in de gemeente 's-Gravenhage werden gesignaleerd. Over het exemplaar van "Vertigo substriata" legit Butot werd nog geen mening gevormd. Deze Vertiginide is veel meer cilindrisch dan het exemplaar legit van Haren en andere substriata exemplaren in coll. Butot. De goed gewapende mond belet, het exemplaar als een Truncatellina te determineren. Het is in geen geval T. cylindrica terwijl het exemplaar eveneens te gedrongen is voor Tr. strobili hooveni. Het is heel goed mogelijk dat dit slakje straks als Vertigo alpestris Alder aan de lijst van Nederlandse mollusken moet worden toegevoegd. Een voor rapporteur nieuw fenomeen was het voorkomen van Vertigo pusilla langs stammen en op takken van esdoorn, eik, iep en kurkiep. Het is mogelijk, dat het vochtige, om niet te zeggen natte weer, er de oorzaak van geweest is dat dit slakje, dat we allen als bodemdier kennen, is gaan stijgen naar hogere regionen.

De Heer Boerman was over zijn vangst niet te spreken. "Ongetwijfeld is Punctum pygmaeum, Acanthinula aculeata en Euconulus trochiformis daar te vinden", schreef hij mij 2 november. Ge hebt het gezien, heer Boerman, anderen hebben de beesten daar inderdaad aangetroffen. Gij mist daar nu nog Limax flavus en Theba cantiana.

Dat Carychium minimum en C. tridentatum samen gevonden werden behoeft ons niet te verwonderen. De twee soorten vertonen geografisch en oekologisch overeenstemming (KUIPER, 1953, Basteria 17, p. 51; 1956 Basteria 20 p 5-6) Vallonia pulchella en excentrica zijn echter oekologisch vikariërende soorten (KUIPER, 1953 ibidem). De acht exemplaren legit van Duuren konden wel eens excentrica's zijn tenzij zij voor een deel uit de naaste omgeving van de beek afkomstig zijn (waar zat Balea perversa precies?). (De heer van Duuren meldde "Vallonia excentrica/pulchella 8 exemplaren). Eenzelfde soortenpaar vormt Vitrea crystallina en V. contracta.

Het landgoed Zorgvliet, dat sterk verwaarloosd is, herbergt (misschien juist daardoor) een rijk molluskenleven. We zouden gaarne zien dat, als het park straks weer verzorgd gaat worden en zal worden opengesteld voor het publiek, de grote kolonie van de zuidelijke Helix pomatia, onze grootste landslak waarvan nog slechts enkele populaties buiten Zuid-Limburg worden gevonden, behouden zal blijven. Ook de grote glimmende roofslak Oxychilus draparnaldi, die hier talrijk voorkomt onder de stenen van de huizenruïnes is een vrij zeldzaam dier in ons land. Zouden er in dit park toch enkele hoekjes "ruig" kunnen worden gehouden?

Het is een pracht excursieterrein, zo midden in de stad !

L. Butot

R.I.V.O.N. Bilthoven.